

Pohl'adávkou žalobníka vznikla odovzdaním plánov, tedy ešte v roku 1922, nie je sporné, že žalovaná strana bola zapísaná do firemného registra u krajského súdu v Košiciach dňa 27. novembra 1927 a rozsudok maď. kráľ. Kúrie v spore, ktorým uplatňoval žalobník spornú pohľadávku pred maďarskými súdmi, bol vyneseny dňa 24. apríla 1928.

Od ktoréhokoľvek dňa z teraz uvedených, keď sa počíta rok, do ktorého mal žalobník podať žalobu proti žalovanej o zaplatenie spornej sumy a o jej valorizovanie, tento rok už vypršal dňa 23. novembra 1931, keď bol podaný žalobný spis, ktorým započal žalobník tento spor pred československým súdom, tak že v dôsledku citovaného zákonného ustanovenia ani podľa práva maďarského nebolo by možné prisúdiť žalobníkovi jeho odmenu vo valorizovanej sume (keby neprekážala rozhodnúť maďarskému súdu v tomto spore okolnosť, že táto vec je tam vecou rozsúdenou). Tým menej môže prisúdiť žalobníkovi jeho odmenu valorizovane čsl. súd, keďže valorizácia v súdenom prípade je neprípustná podľa § 6 zák. č. 187/1919 Sb. z. a n. na území čsl. republiky a pripustenie valorizácie znamenalo by tedy vynútenie takého konania, ktoré podľa tunajšieho práva nemôže byť vynútené a znamenalo by to, že čsl. súd mal by prisúdiť cudzincovi niečo, čo nemôže prisúdiť čs. štátnemu občanovi.

Za takých okolností bolo treba dovolacej žiadosti žalovanej a vedľajšieho intervenienta čiastočne vyhovieť, a sumu prisúdenú v napadnutom rozsudku snížiť na 25.535 Kč 80 h, ináč však bolo treba žalobu zamietnuť.

Čís. 15337.

Pri určení zmeny alimentáčnej povinnosti zaviazaného, ktorý pobera svoj dôchodok v poľskej valute, ale povinný je platiť výživné v československých korunách, v dôsledku zmeny valutárnych pomerov treba vychádzať zo zmeny varšavského devízového kurzu československej koruny.

(Rozh. z 25. júna 1936, Rv III 524/35.)

Žalobník zaviazal sa v smluve, uzavrenej pred verejným notárom 1. novembra 1928, platiť svojej žalovanej manželke prvého dňa každého mesiaca 1.000 Kč, z ktorej sumy patrilo 600 Kč na vydržovanie manželky, 350 Kč na vydržovanie ich dieťaťa a 50 Kč na životné poistenie žalobníka. Podľa 3. bodu tejto smluvy bolo ujednané, že ak sa dôchodok žalobníka zvýši mesačne najmenej o 500 Kč — berúc za základ dôchodok ku dňu 1. novembra 1928 — jeho alimentáčna povinnosť sa zvýši za každých 500 Kč o 150 Kč, z ktorej sumy pripadne 100 Kč na vydržovanie manželky a 50 Kč na vydržovanie ich dieťaťa, — kdežto ak sa sníži dôchodok žalobníka, za každých 500 Kč sa jeho alimentáčna povinnosť sníži o 150 Kč. Pri zvýšení a snížení bolo treba rozumieť aj prípadné zmeny valutárnych pomerov vzhľadom na to, že žalobník poberal plat v poľskej valute, kdežto svoju alimentáčnu povinnosť plnil

v KČ. — Žalobník domáhal sa žalobou zmeny alimentračného záväzku, stanoveného hore označenou smluvou, že žalobník je povinný — vzhľadom na to, že jeho dôchodok sa snížil o 33% — od 1. marca 1934 platiť žalovanej mesačne len 666 Kč 66 h. O b a n i ž š i e s ú d y žalobu zamietly. N a j v y š š í s ú d rozsudok odvolacieho súdu čiastočne zmenil a vyriekol, že záväzok žalobníka stanovený v dohode, uzavrenej medzi ním a žalovanou dňa 1. novembra 1928, podľa ktorého je povinný platiť žalovanej mesačne 1.000 Kč na jej výživu a výživu ich dieťaťa, sa pozmeňuje tak, že počnúc 1. aprílom 1934 je povinný platiť len 850 Kč mesačne, inak dovolaciu žiadosť zamietol.

D ô v o d y :

V tomto spore ide o výklad a aplikáciu ustanovenia 3. bodu smluvy zo dňa 1. novembra 1928, podľa ktorého bolo stranami ustanovené, že jestli sa dôchodok žalobníka mesačne o najmenej 500 Kč — berúc za základ jeho vtedajší riadny dôchodok z 1. novembra 1928 bez diét — zväčší, je povinný zo zväčšeného dôchodku svojej manželke od každých 500 Kč mesačne 150 Kč platiť, z ktorých prípadne na jej výživu 100 Kč, na výživu ich dcéry 50 Kč, naproti tomu sníži sa primerane v horejšom smysle výživné v prípade, že sa dôchodok žalobníka zmenší. Pod zvýšením a snížením riadneho dôchodku treba rozumeť aj prípadné valutárne rozdiely.

Smluvy treba vykladať tak, aby zostaly v platnosti a aby ich výklad kryl úmysel strán.

Smluva predpokladá možnosť zmeny dôchodku žalovaného: 1. zvýšením alebo zmenšením jeho zamestnaneckej odmeny; 2. poklesom alebo vzostupom valutárnym.

Je nesporné, že zamestnanecká odmena žalovaného poklesla, ale vystihnutie účinku tohoto poklesu na povinnosť žalovaného je sťažené tým, že sa v medzidobí zmenil pomer medzi valutou poľskou a československou.

Podľa vyššie uvedeného obsahu smluvy je pre povinnosť žalovaného rozhodujúci výhradne jeho dôchodok, ktorým sa rozumie suma peňazí, poskytnutá mu na základe zamestnaneckej smluvy, slúžiaca k dosiahnutiu pre neho potrebných spotrebných statkov.

S druhej strany však v medzidobí nastalý valutárny rozdiel medzi poľským zlotým a československou korunou, umožnil, že žalobník k plateniu výživného v československých korunách potrebuje menej poľských zlotých ako tomu bolo dňa 1. novembra 1928. Táto výhoda zvyšuje platiebnú schopnosť žalobníka a snižuje aj účinok presunu platenia penzijných príspevkov na neho.

Ponevác žalobník má svoj pobyt v Poľsku a tam dostáva zamestnaneckú odmenu, musí si opatriť peniaz potrebný k plateniu výživného podľa varšavského devízového kurzu, ktorý ostatne vykazuje proti pražskému kursu devízovému len nepatrnú diferenciu.

Jeho platová strata musí však byť prepočítaná na československé koruny, pretože podľa smluvy medzi stranami uzavrenej je pre sníženie alebo zvýšenie výživného smerodajný rozdiel vyjadrený v československých korunách.

Je zistené, že žalovaný dostával 2. novembra 1928 1.194 poľských zlotých, teda v československých korunách podľa varšavského kurzu 4.516 Kč 30 h, teraz dostáva 942'91 poľských zlotých, teda podľa kurzu z 21. marca 1934 v československých korunách 4.272 Kč 15 h, a tento jeho dôchodok sa snížil ešte o 266 Kč 65 h penzijných príspevkov, takže jeho skutočný dôchodok činí 4.005 Kč 50 h a jeho dôchodková strata 510 Kč 80 h.

V smysle bodu 3. smluvy má teda žalovaný nárok na sníženie výživného o 150 Kč, z ktorých 100 Kč pripadá na alimenty určené pre jeho manželku a 50 Kč na výživu jeho dcéry, ktorý záväzok sa jeví v pomere k žalovanej ako jednotný.

Z týchto dôvodov bolo dovolacej žiadosti čiastočne vyhovené a rozhodnuté ako je vo výroku uvedené; pretože žaloba bola podaná 21. marca 1934, bolo sníženie prísúdené od 1. apríla 1934.

Čís. 15338.

Smluvné presunutie zaplateného paušálu na dani obratovej nie je neprípustné.

(Rozh. z 26. júna 1936, Rv IV 455/35.)

Žalujúca firma mala zastúpenie eternitových závodov v M. pre východné Slovensko. Podľa smluvy zo dňa 14. januára 1931 dodávala I. žalovanému škridlice a za všetky pohľadávky, ktoré z uvedeného obchodného pomeru vzniknú, mal vraj prevziať II. žalovaný solidárny rukojemský záväzok. Cena tovaru bola v smluve stanovená na 1 Kč 70 h za kus okrem 4% paušalovanej dane z obratu. — Z tohoto obchodného spojenia vznikla žalujúcej firme pohľadávka 26.843 Kč 25 h, ktorej zaplata domáhala sa žalobou proti oboj žalovaným. Proti žalobe bránili sa žalovaní medzi iným aj tým, že žalujúca firma nie je oprávnená účtovať 4% paušalovanú daň z obratu, lebo túto má platiť výrobca, a pretože žalujúca firma nie je výrobcom, nemôže túto daň presunúť na odberateľa.

O b a n i ž š i e s ú d y žalobe vyhoveľ. O d v o l a c í s ú d uviedol v dôvodoch svojho rozsudku čo do prísúdenia 4% paušalovanej dane z obratu toto: II. žalovaný napadol rozsudok súdu prvej stolice z toho dôvodu, že neprávom bol zaviazaný k náhrade 4% paušalovanej dane z obratu, lebo podľa vyhlášky ministerstva financií zo dňa 26. júna 1930, č. 93 Sb. z. a n. paušál u osinkocementovej škridlice je povinný platiť výrobca a preto žalujúca strana, ako sprostredkujúci obchodník, nemôže ju zvláštnym účtovaním presunúť na žalovanú stranu. Je síce pravda, že paušálom je krytá daň z obratu zo všetkých dodávok shora uvedeného tovaru, avšak žalovaná strana proti tomuto zvláštnemu vyúčtovaniu ne-